

Alphons. Rodr. p. 3, tr. 4, c. xv, et seq.

Bernardinus Rosignolius de disciplina Christianæ perfectionis l. III, c. v.

Thomas Stapletonus them. v, in Dom. xiv, post Pent. them. iii, in Dom. xviii, et them. iv, in Dom. xxiii. Item tom. iv, in Dom. Pasch. text. i, in Dom. i, post Pasch. t. IV, in Dom. iv, post Epiph.

Matthias Faber conc. vi, in Dom. xviii, post Pentec.

Petrus Sanchez in regno Dei p. 4, c. v.

Jacobus Marchantius in Horto Pastorum l. II, tr. I.

Joseph Mansi Biblioth. mor. lxxxv.

SPIRITUS SANCTUS

QUOAD ESSENTIAM.

DEFINITIO. — Est tertia persona in divinis a Patre Filioque procedens. Vocatur Spiritus a vento, teste S. Cypriano, quæa trahimus et afflamus, ut respiratio, aspiratio, spiratio, inspiratio, expiratio, e Spiritu S. et causam habeat, et materiam, et proventum. Sanctus autem vocatur quia ipsius, velut amoris divini proprium est ad sanctitatem perducere. Licet autem etiam Pater et Filius vere Spiritus S. sint, dicique possint, hoc tamen nomen personæ tertiæ per appropriationem eidem attributum est, tum quia nomen aliud proprium non habebat, ut Pater et Filius; (S. Cyp. s. de Pent.) tum quia, ut S. Aug. discurrit, conveniebat, ut, ex nomine, quod utrique convenit, utriusque communio significaretur; (S. Aug. l. V, de Tr. c. xi.) tum quia, ut S. Th. ait: Proprium est amoris, per quem Spiritus S. procedit, quod moveat, et impellat voluntatem amanti in amatum. S. Th. I, p. qu. 3, c. 1.

DONA SPIRITUS SANCTI. — Sunt septem, per Isaiam indicata: Et requiescet super eum Spiritus Domini, Spiritus Sapientie, et Intellectus, Spiritus Consilii, et Fortitudinis, Spiritus Scientiæ et Pietatis et replebit eum Spiritus Timoris Domini. ISAI. xl, 2.

Donum Sapientiæ est interius quidam, ac suavissimus gustus et sapor, quo etiamnum in terris existentes cælestia gaudia prælibamus, et angelicam vitam vivimus, juxta illud Davidis: Gustate, et videte, quoniam suavis est Dominus. Ps. xxxiii, 22.

Donum Scientiæ est, quo nostræ natura

fragilitas, et divinæ voluntatis regula, ac salutis via cognoscitur, fraudesque ac astutiæ mundi, carnis, ac dæmonis deleguntur. LUD. DE PONT. p. 5, mod. vii.

Donum Intellectus est, quo dubia, perplexitates, nebule, diffidentia, et torpores in operando, credendo, et sperando pelluntur, et pax gaudiumque in articulis fidei credendis communicatur.

Donum Consilii est, quo in occasionibus peccandi media nobis salutaria ad vitandum peccatum et interitum suggeruntur.

Donum Fortitudinis est, quo cor nostrum inebille ac timidum roboratur, ad temporalia detrimenta spernenda, ut æterna evadamus.

Donum Pietatis est, quo cor nostrum emolitur ab beneficiendum proximo, misericordiamque in occasionibus præcipue vindictæ exhibendam.

Donum Timoris est, quo spiritus superbia reprimitur animusque ad secreta, et tremenda judicia Dei expavenda compungitur. Unde patet, per prima tria hominem in operibus vitæ contemplativæ perfici; per ultima tria vero in operibus vitæ activæ dirigi, et erga seipsum, proximum, et Deum ordinari. Donum Consilii autem in medio velut solem esse, et lumen circa agenda utriusque vitæ præferre.

Hæc ipsa dona aliqui volunt per septem lucernas, quas Dominus voluit in tabernaculo lucere, designata fuisse: (Num. viii, 2.) Alii per septem spicas, quas Pharaon in culmo uno pulcherrimas pullulare vidit: (GEN. xxxi, 27.) alii per septem oculos, qui apud Zachariam erant in lapide uno (ZACH. iii, 9.) alii per cornua septem a S. Joanne conspecta: (Apoc. v, 9.) alii per septem apparitiones a Christo post resurrectionem factas: alii per septem gradus, quibus a loco vulgi ad atrium mundorum in tabernaculo ascendebatur. EZECH. xl.

FRUCTUS SPIRITUS SANCTI. — Fructus Spiritus est, charitas, gaudium, pax, patientia, benignitas, bonitas, longanimitas, mansuetudo, fides, modestia, continentia, castitas. GAL. v, 22.

EX S. SCRIPTURA.

VERITAS. — Vidi Spiritum descendentem de caelo, quasi columbam, et mansit super eum. JOAN. I, 31.

Super quem videris Spiritum descenden-

tem, et manentem super eum, hic est, qui baptizat in Spiritu Sancto. Ib. v. 33.

Hoc eum dixisset, insufflavit, et dixit eis: Accipite Spiritum Sanctum. JOAN. xx, 22. Nescitis, quia templum Dei estis vos, et Spiritus Dei habitat in vobis. I. Cor. iii, 16.

Bonum depositum custodi per Spiritum Sanctum, qui habitat in nobis. II. Tim. i, 14.

In hoc scimus, quoniam manet in nobis, de Spiritu, quem dedit nobis. I. JOAN., iii, 24.

Tres sunt, qui testimonium dant in caelo, Pater, Verbum, et Spiritus Sanctus, et hi tres unum sunt. I. JOAN. v, 7.

Ego rogabo Patrem, et alium Paraclitum dabit vobis, ut maneat vobiscum in æternum, Spiritum veritatis, quem mundus non potest accipere. JOAN. xiv, 16.

Divisiones gratiarum sunt, idem autem Spiritus. I. Cor. xii.

QUALITAS. — O quam suavis est, Domine, Spiritus tuus.

Spiritus omnia scrutatur, etiam profunda Dei. Sap. xii, 1.

Signati estis Spiritu promissionis Sancto, qui est pignus hæreditatis nostræ. I. Cor. ii, 10.

NECESSITAS. — Nemo potest dicere, Dominus Jesus, nisi in Spiritu Sancto. I. Cor. xii, 3.

UTILITAS. — Spiritus Sanctus docebit vos in illa hora, quid oporteat vos dicere. Luc. xii, 12.

Charitas Dei diffusa est in cordibus nostris per Spiritum S., qui datus est nobis. Rom. v, 5.

Ubi Spiritus Domini, ibi libertas. II. Cor. iii, 13.

Emittes Spiritum tuum, et creabuntur, et renovabis faciem terræ. Ps. ciii, 30.

Ipsè Spiritus testimonium reddit spiritui nostro, quod sumus filii Dei. Rom. viii, 16.

Dabo eis cor novum, et spiritum novum tribuam in visceribus eorum; et auferam cor lapideum de carne eorum, et dabo eis cor carneum, ut in præceptis meis ambulent, et præcepta mea custodiant, faciantque ea, ut sint mihi in populum, et ego sim eis in Deum. EZECH. xi, 19.

Quod si Spiritus ejus, qui suscitavit Jesum a mortuis, habitat in vobis, vivificabit et mortalia corpora vestra, propter inhabitant-

tem Spiritum ejus in vobis. Rom. viii, 11.

Similiter autem, et Spiritus adjuvat infirmitatem nostram; nam, quid oremus, sicut oportet, nescimus, sed ipse Spiritus postulat pro nobis gemitibus inenarrabilibus. Ib. v. 26.

EX SS. PATRIBUS.

QUALITAS. — Habitare in corpore animam, probant vitales sensus corporis: habitare in animam Spiritum, probat vita spiritualis; illud ex visu, et auditu cognoscitur; istud ex charitate, et humilitate, cæterisque virtutibus. S. GREG. in mor.

Nescit tarda molimina Spiritus Sancti gratia. S. AMBR. in cap. i. Luc.

Spiritus Sanctus in quibusdam virtutibus electis suis adest, aliquando se subtrahit. MARTIAL, S. GREG. sup. cant.

Dona Spiritus Sancti usque adeo nectuntur, ut separari nequeant. Idem in mor.

Spiritus Sanctus regia substantia est. S. CHRYS. sup. Ep. ad eorum.

Spiritus Sancti opus est regeneratio.

NECESSITAS. — Recedente Spiritu Sancto a tabernaculo mentis, evacuatür homo dulcedine, et impletur omni amaritudine; nullusque ei locus in caelo est, quia alienum se fecit a bonitate. S. AMBR. de Sacr. Episc. in Epist. ad Burdigal.

Mens quæ Spiritus Sancti ignorat abscessum, patet seductioni, et quæ reditum non observat, erit ingrata visitationi. S. BERN. sup. Cant. ser. xviii.

Spiritus Sancti gratia indigemus, ut custodiat corda et intelligentias, ne forte cum non aderit, adesse putemus. Idem ib.

UTILITAS. — Porro ad faciendum bonum quid in nobis bonus Spiritus operatur? profecto monet, et movet, et docet: monet memoriam, movet voluntatem, et docet rationem, nec minimam paleam intra cordis, quod possidet habitaculum patitur residere, sed statim igne subtilissimæ circumspectionis et compunctionis exurit Spiritus dulcis, et suavis. S. GREG. in moral.

Idcirco Spiritus Sanctus igne, et columba nobis monstratus est, quia videlicet omnes, quos implet, et columbæ simplicitate mansuetos, et igne zeli ardentes exhibet. Nequam ergo Spiritu Sancto plenus est, qui aut tranquillitate mansuetudinis fervorem æmulationis deserit, aut rursus in æmulatione

nis ardore virtute mansuetudinis amittit. *Idem.*

In terra datur Spiritus, ut diligatur proximus; e caelo datur Spiritus, ut diligatur Deus; sicut ergo una est caritas, et duo precepta; ita unus Spiritus, et duo dona. *Id. ho. XXVI.*

Spiritus Paracletus dat pignus salutis, robur vitæ, scientiæ lumen, pignus salutis, ut ipse reddat testimonium Spiritui tuo, quod filius Dei sis; robur vitæ, ut, quod per naturam tibi impossibile est, per gratiam ejus non solum possibile, sed etiam facile fiat: lumen scientiæ, ut cum omnia benefeceris, te servum inutilem putes, et quidquid boni in te inveneris, illi tribuas, a quo omne bonum est. In istis tribus, Spiritus Sanctus docuit te omnia, quæ pertinent ad salutem. *S. Bern. in ser. II, Pent.*

Nulla id discendo mora est, ubi Spiritus Sanctus doctor adest. *VEN. BEN. hom. IX, in Luc.*

Spiritus Sanctus in columba, et igne apparuit, quia omne cor, quod ejus gratia tangitur, et mansuetudinis lenitate tranquillum, et zelo justitiæ sit accensum. *Id. in ho.*

In linguis igneis apparuit Spiritus, quia omnes, quos repleverit, ardentes pariter, et loquentes facit. Linguis igneas doctores habent, quia dum Deum amandum prædicant, corda audientium inflammant. Nam et otiosus sermo doctoris est, si præbere non valet incendium amoris. *S. Greg. ho. XXX, in Ev.*

Quis qualis est artifex, iste Spiritus, nulla ad discendum mora agitur in omne, quod voluerit; mox enim ut tetigerit mentem, docet, solumque titigisse, docuisse est. *Ibid.*

Quod est anima corpori hominis, hoc est Spiritus Sanctus corpori Christi, quod est Ecclesia: hoc agit spiritus in tota Ecclesia, quod agit anima in omnibus membris unius corporis. *S. Aug. s. II, Fer. II, Pent.*

Spiritus Domini ferebatur super aquas, seu, ut in Hebræo habetur, incubabat, sive confovebat, in similitudinem volucris ova calore animantis. Ex quo intelligimus, non de Spiritu mundi dici, ut nonnulli arbitrantur, sed de Spiritu Sancto, qui et ipse vivificator omnium a principio dicitur. *S. Hieron. in tradic. in Genes.*

EXEMPLA CHRISTIANA.

VERITAS. — Baptizante Christum S. Joanne descendit Spiritus S. de caelo quasi columba, et mansit super eum. *Inc. I.*

Dum complerentur dies Pentecostes, erant pariter omnes in eodem loco, et factus est repente de caelo sonus tamquam advenientis spiritus vehementis, et replevit totam domum, ubi erant sedentes. Et apparuerunt illis dispersitæ lingue tamquam ignis. *Acto. II.*

Anno Domini 1275, quædam mulier devota a sensibus abstracta vidit, quod, cum Patres Franciscani Comitia generalia celebrarent, Spiritus Sanctus super illos in Ecclesia congregatos in specie ignis descenderit. *Anto. p. 3, hist. tit. c. XX, c. I.*

Anno Domini 1084, cum Gregor. VII. Papa Cassinum venisset, et ibi Missarum solennia celebraret, vir quidam Joannes nomine juxta altaris crepidinem immobilis perstitit. Cumque ad altare deflexisset obtutus, subito in extasim raptus, niveo candore columbam, cujus erat aureum guttur super eandem aram stare conspexit. Quæ inde leviter advolans ac super dextrum Pontificis humerum recubans, alis profusus expansis, utrumque protexit, ac tandiu sic perstitit, quousque commistio Domini corporis, et Sanguinis in calice fieret; iterumque se in dextrum humerum colligens, inde ad altare descendit, caput blandè super hostiam flectens, viro illo, quid sibi vellent, non intelligente, cum volatu præpeti pleno rostro remeavit ad caelum. Post hæc homo ille in se rediens, nulla penitus hujus rei vestigia memoria tenuit. Nocte vero subsequente cum se sopori dedisset, vir quidam illustrior Sole, minacè vultu in medio suæ domus hospitio eidem apparuit. Quo ille viso, de strato exiliens terrore correptus fugam tentat arripere. Vir autem ille prorecta manu continuit brachium ejus suaviter tenens. Cum autem ejus manum nequireret effugere, ac sic vincetus stetit invitatus, ad ejus mox auxilium quidam nivea canitie aspersus, indutusque stola candida adfuit, ejusque mororem consolans, de manu se tenentis eripuit, cum ille, quisnam hic esset tantæ claritatis vir, quæssivit intrepidus. Hic, inquit, est justitiæ Sol; et ille, nomen quoque, ait, tuum similiter pande: Nequaquam ait ille, scire te oporteret nomen meum; sed

michi ad interrogata responde: Recolis quid heri dum in Ecclesia astares, vidisti. Ille cujus animum occuparat oblitio, cepit intra se volvere quidnam esset, quod ab eo senior quæreret, subitoque remiscens, cuncta utque viderat, ex ordine retulit. Et ille, Vade, inquit, celeriter, et hoc ipsum auribus Papæ intimato, ut constanter vigore Sancti Spiritus quod cepit, exequatur. His dictis ab oculis ejus elabatur. Hæc visio columbæ in Pontifice significabat, cum Spiritus S. instinctu regi, et gubernari. *Leo Ostie. I, IV, Hist. Cassin. LIII.*

Sanctus Servatius Episcopus Trajectensis Spiritus S. gratia dotatus fuit, ut prædicantem audientes alienigenæ diversæque nationes, una quæque sua lingua locutum putarent, nihil non intelligentes, quod ab illo esset prolatum, *MARALL. I. III.*

UTILITAS. — Juvenis quidam, cum post juventutem inter scelera gravissima exactam, periculosa infirmitate correptus prima nocte a Patre cælesti sibi apparente, et sequente nocte etiam a Christo, sanguinem et vulneribus haustum in illius vultum projiciente, sententiam damnationis æternæ accepisset, et jamjam desperare cœpisset, junioris tandem fratris precibus, et consiliis erectus, postquam Spiritus S. benignitatem implorasset, et peccata sua maximo cum dolore fuisset confessus, eundem Sanctissimum Spiritum aspectabilem tertia nocte habuit, ab eoque nuntium remissorum peccatorum accipiens, ad cælestia regna post triduum ingredienda invitatus est, sique elapso constituto tempore, cum summo suo aliorumque solatio, et gaudio migravit, uti fusius loco citato narratur. *Spect. Ex. V. Confessio ex. XXIX.*

Infirmiarius quidam, qui cibos delicatiores, pro infirmis preparatos gulose absumere consuevisset, et quondam Abhati suo ad Missam se præparanti confiteri volens hoc delictum, repulsam petitionis (non adeo, ut Abbas rebatur, necessarie) passus fuisset, eo tandem desperationis redactus est, ut in locum abstrusum secedens, cultrum gutturi seipsum interrempturus immerserit. Sed ab ipsis Dæmoniis, permittente Deo, in præruptum campanilis murum, ne a Patribus inventus ad penitentiam incitaretur, asportatus est. Verum cum die Pentecostes illucescente, Abbas cum Patribus devotissime Spiritui S. supplicasset, ne miserum fratrem perire sineret, eundem insperato in

companili semianimum inventum, cum maximo gaudio in infirmorum cubiculum deportaverunt, ibique qua spiritualibus, qua corporalibus medicinis tandiu foverunt, donec restituta plene sanitate, sospitatori suo tanto ferventius deinceps servivit, gratiasque egit, quanto majori beneficio, et charitate se ab æterno interitu præservatum cognoverat. *Ibid. ex. IV.*

Frater quidam, cum in Ægyptum veniens filiam Sacerdotis Pagani formosam admodum conspexisset, ejusdem amore captus, ipsam sibi a Patre in uxorem dari petiit. Verum Sacerdos, se eam dare non posse, respondens, nisi idolo suo interrogato; abiit in templum, et an filiam suam committere ei deberet, quæssivit. Cui dæmon dixit; si negat Deum sum, et baptismum, et propositum Monachi, trade eam illi. Cum itaque frater hoc intelligens omnia præstitisset, vidit columbam de ore suo exire, atque ad caelum volare. Sacerdos amore nequum filiam tradere volens, sed iterum idoli nisi consilium requirens, audivit ab illo: Non des illi filiam, quia Deus illius non recessit ab eo, sed adjuvabit illum. Quod cum totidem verbis Sacerdos fratri retulisset, hic in se reversus dixit: Si tanta bonitas Dei mei erga me, et etiam, postquam illum tam turpiter et scelerate adjuravi, a me non recederet, cur ergo ab eo recedam? Itaque secedens, et ad sanctum quendam senem se conferens, omnia, quæ fecerat, viderat, et audierat, narravit; qui blande eum consolatus, sedere secum in cella, et tres hebdomades jejunare jussit, ipse vero interea Deum assidue pro eo deprecatus est, effectique ut lapsa prima hebdomada, Frater columbam de caelo advolantem, sed longius adhuc distantem, secunda juxta caput volitantem, et completa tertia septimana omnino per os intrantem cernere mereretur. Quo audit, senex Deo gratias agens, dixit ad Fratrem: Ecce suscepit Deus penitentiam tuam, de cætero attende tibimetipsi, et sollicitus esto. Et respondens Frater dixit: Ecce amodo tecum ero, donec moriar, quod, et fecit. *Ibid. Verba Misericor. Dei ex X.*

S. Vincentius Ferrerius tam copiose Spiritu S. repletus erat, ut licet Valentina tantum, velut propria sibi lingua loqueretur, a diversissimis tamen nationibus in concione præsentibus intelligeretur, amplissimosque ex concionibus suis fructus reportaret. *S. Hieron. s. April.*

EXEMPLA DOMESTICA.

S. Franciscus Xaverius Apostolico plane Spiritu divinitus accensus, inter alias Spiritus S. gratias etiam hanc acceperat, ut duodenis interduum, aut pluribus personis diversissima quærentibus eodem tempore responderet. Sed et singulis horis canonicis Hymnum. *Veni Sancte Spiritus*, pro attentionis gratia impetranda præmittere solebat. *Epist. Indic. 1333.*

P. Petrus Faber in singulis horis canonicis, præter alias pias industrias, ad mentem ab evagationibus cohibendam adhibitas, etiam hanc magno animi sui sensu, ac devotione adhibebat, ut Spiritum sibi bonum, et sanctum ad preces, ab eo Ecclesie, et Psalmistæ dictatas, cum debita reverentia persolvere largiri dignaretur. *Hist. Soc. I. III, n. 35.*

P. Balthassar Alvarez cum, S. Theresie nimio affectu, et privata amicitia quibusdam personis adherere adverteret, et per hoc eam non medioeriter ab interiori, et arctiori cum Deo familiaritate impediti sciret, ad hoc impedimentum removendum suavitati illi, ut per aliquot dies hoc negotium serio Deo commendaret, dicens eum in finem Hymnum: *Veni Creator Spiritus*: ut lucem impetraret, qua posset discernere, quod melius est. Id quod hac ratione feliciter ab ea effectum est. *Vita P. Balthasa. Alvar. c. XI.*

SIMILITUDINES.

QUALITAS. — Sicut ars in eo, qui ipsam nactus est, semper quidem præsens est, sed non semper operatur; ita gratia quoque Spiritus Sancti in eis, qui ipsam receperunt, præsens est, sed juxta divinæ suæ providentiæ ordinem diversimode operatur. S. BASIL. *de S. Spi.*

Sicut radii Solis ita a quovis homine participantur, ut, licet quis plene iis fruatur, non minus tamen, et reliqui participant, ita Spiritus Sanctus sic singulorum corda sua gratia replet et vivificat, ut perinde etiam aliis abunde sufficiat. *Idem.*

Sicut ignis accensus hanc habet naturam, ut, quanti ad lumen purpurei splendoris aspexerint, tantis usum suæ lucis impertiat, tantis ministerium sui muneris tribuat et tamen integritate sua permaneat; ita Sancti

Spiritus virtus, quantumlibet effluat, quantumlibet in plurimos gratiæ divinæ largitate exuperet, sicut probatur recipere mensuram, ita nullam sentit expensam. S. PASC. *de Spi. I.*

Sicut cor per os producit flatum: ita Pater per Filium producit Spiritum; vel potius sicut anima ex intellectione rei amabilis spirat, et producit ejusdem amorem: ita Pater per Verbum spirat, et producit Spiritum S. *Fab. cons. III, in Dom. Pal.*

Sicut ab igne manat lux, et calor: ita a Patre, et Filio Spiritus S. S. DAM. *I. de fide c. IX.*

Sicut Deus homini in corpore duo dedit præcipua, caput et cor, ut respondeant potentiis præcipuis animæ, intellectui scilicet, et voluntati: ita Ecclesiæ suæ dedit Christum velut caput, et Spiritum S. velut cor, ut per hunc amaremur, per illum intelligeremur. S. GREG. *I. de homine.*

Sicut Mater filio, quem tenere amat porrigit utrumque uber, ne forte quidquam ei desit: sic Pater aternus, Filio dato, Spiritum S. adjecit, ut suum erga homines amorem abundantius demonstraret. *Beirlinck. Fer. II, Pent. III.*

NECESSITAS. — Sicut litteræ, quæ suco mali citrei scribuntur, legi non possunt, nisi ad ignem applicentur, ita quæcumque cælestis Magister in corde hominum scripsit, intelligere ipsi non poterant, donec ignis de caelo, id est Spiritus S., descenderet, et intelligendi facultatem tribueret. *Ibid.*

Sicut, si lucem pellas de mundo, vel de nocte lucernam e domo, superest, ut nihil videant oculi, nihil operentur viventes, ne agnoscat rerum dignitas, sed per ignorantiam aurum perinde conculcetur ac si ferrum esset; ita in intelligibili gubernatione, impossibile est illam insititiam manere vitam absque spiritu. S. BASIL. *de S. Spi.*

Sicut non est possibile, ut ex sola pluvia fructificet terra, nisi super eam flaverit ventus: sic non est possibile, ut sola doctrina corrigat hominem, nisi cooperatus fuerit Spiritus S. in corde ipsius. S. CHRYS. *hom. XX, op. imp.*

Sicut navis, quantumcumque rebus aliis sit instructa, moveri non potest, nisi per venti operationem; ita, licet adsit sermonis ampla suppellex, profunda eloquentia, ac intelligentia, nisi tamen etiam Spiritus Sanctus

cooperetur, et virtutem movendi suppeditet, otiosa erunt omnia. *Id. de S. Spir. do.*

Sicut non habet corpus, unde vivat, nisi de spiritu, sic affectus hominis, qui Amor dicitur, non vivit, hoc est, non amat Deum, nisi de Spiritu Sancto. S. BERN. *tr. de vita solit.*

Sicut terra, sine aqua nec consistentiam habet, nec vestitur herbis, nec ornatur floribus, nec producit fructus, sed est inanis, et vacua; sic anima sine gratia Spiritus, nec tentationibus resistit; sed sicut pulvis jactatur a facie venti, nec vestem habet justitiæ, nec ornatum sapientiæ, nec fructum honorum operum. *MARCH. in hort. fast. tr. IV, prop. 2.*

UTILITAS. — Sicut Mater infantem descrens, nutricem ei relinquit: Pater filium a se ablegans, pædagogum ei assignat; ita Christus ab Ecclesia recedens non reliquit eam orphanam, sed Paracletum ei dedit. *Fab. conc. II, in Dom. IV, post Pasch.*

Sicut Paradisum totum fons unus irrigavit, et una pluvia in universum descendit mundum, quæ alba quidem fit in spinis, rubra in rosis, purpurea in Hyacinthis, ac in diversis speciebus diversa, et in omnibus fit omnia, cum nihilominus eadem sit, ejusdemque speciei: sic et Spiritus Sanctus, cum sit unus et idem, et non divisibilis, unicuique dividit gratiam, prout vult. S. CYRILL. *catech.*

Sicut navis, quæ prospero flatu fertur in pelago, non potest impediri, neque demergi: sic anima adjuncta a Spiritu Sancto, omnibus rebus superior existit, et omnibus fluctuationibus vitæ eminebit. S. CHRYS. *in ep. ad Heb.*

Sicut corpora illustrata, pellucidaque, contacta radio solis fiunt et ipsa supra modum splendida, et alium fulgorem ex sese profundunt: sic et animæ Spiritu afflatæ, ac Spiritu illustratæ fiunt et ipsæ spirituales, et in alios gratiam emittunt. S. BASIL. *de S. Spi. S.*

Sicut, si naviges, et in navi positus videas terras et promontoria, et montes transeuntes, non quod illa continuo moveantur, sed quia tu vento prospero flante transis illa, se subduere videntur, ac fieri; ita et in hoc sæculo, si Sancto Spiritu mentem tuam flante et spirante, secundo ac prospero naviges cursu, petransibis sensu tuo omnia hæc quæ videntur, quia temporalia sunt, et

intueris illa, quæ æterna sunt; sine dubio dices, quia hæc omnia quæ videntur, jam non sunt, comparatione illorum quæ futura sunt. *Orig. in Psal. xxxvi, hom. v.*

Sicut disciplinæ et virtutis assumptor signaculum et figuram (ut ita dicam) in suum sensum recipit ejus scientiæ quam assumpsit: sic et is, qui Spiritus Sancti particeps efficitur, per communionem ejus fit spiritualis pariter, et sanctus. *Didym. Alex. I. I, de Spi. S.*

Sicut is, qui aliqua disciplina plenus est, qui perfectæ eam habet, erudite et subtiliter de ea potest proferre sermonem: sic qui Spiritum Sanctum consummate acceperunt, ita ut impleantur eo, cum fiducia verbum Dei loquantur, quia præsens Spiritus Sanctus dignam Deo vocem ministrat. S. POMP. *Marth.*

Sicut ventus præsertim vehemens, uti turbo, turres dejicit, arbores everit, rupes scindit; ita Spiritus Sanctus per Apostolorum prædicationem mundum idolatriæ everit; potentiam, sapientiam, et eloquentiam, Tyrannorum, et Philosophorum stravit. *Fab. Cor. I, in Fer. II, Pent.*

Sicut Paterfamilias distribuit Familiæ suæ necessaria ad vitam pro cuiusque exigentia; sic Spiritus Sanctus in Ecclesia partitur dona sua fidelibus pro eorum capacitate suoque beneplacito. *Ibid.*

Sicut aqua pluvialis e nube effusa, dum per aeris regionem decedit, in minutissimas guttas dividitur, ut in minimas etiam herbas, plantasque placide se insinuet, omnibusque viventibus suam portionem distribuat: ita Spiritus Sanctus neminem adeo negligit, ut non sufficientem ei gratiam impertiat ad hoc, ut converti, vivere Deo ac crescere in virtutibus possit. *Ibid.*

Sicut ductor viæ gnarus, et peritissimus navarchus maximo sunt solatio et presidio iis, qui iter terra, marique faciunt: ita etiam Spiritus Sanctus, cum sit dux et navarchus Ecclesiæ, omnibus fidelibus summam afferre confidentiam debet. *Idem Fer. III, Pent. conc. I.*

MOTIVA.

AD SPIRITUM S. AMANDUM, ET INVOCANDUM. — *Necessitas*: quia, teste S. Aug., quod est anima corpori hominis, hoc est Spiritus Sanctus Corpori Christi, quod est Ecclesia, atque etiam cuius particulari membro

Ecclesie: merito ipsum perinde ut animam nostram diligere, custodire ac conservare debemus: quid enim prodest homini, si mundum universum lucretur, animæ vero suæ (hujus maxime, scilicet Spiritus Sancti) detrimentum faciat? *MATT. XVI, 26.*

Utilitas: Si enim pietas, teste S. Paulo, ad omnia utilis est, promissionem habens vite quæ nunc est, et in futuro: quanto magis ipse pietatis auctor S. Spiritus hanc utilitatem in supremo gradu continebit? *I. Tim. 1, 5.*

Dignitas: Si enim tanto majori æstimatione ac honore res quælibet digna censetur, quanto præstantior est forma, ex qua componitur; quis neget summo honore dignum esse eum, qui Spiritum Sanctum velut alteram animam sibi unitum habet?

Jucunditas: Si enim tam jucundum, ac gratum est, cor amore creato occupatum habere, quanta erit voluptas amore increato pectus animæque impletam experiri?

MEDIA

AD SPIRITUM S. RECIPIENDUM.

Peccati fuga: Sicut enim vultum imagines non in qualibet materia reducuntur, sed iis dumtaxat, quæ levorem, et pelluceniam quamdam habent, ita non in quibuslibet mentibus operatio Spiritus, sed in iis, quæ nihil habent obliquum, nihil obtortum. *S. CHRYS. in Isaïam.*

Carnalium delectationum odium: Nam sicut araneærum stamina flatum venti non suscipiunt, ita nec anima secularis, nec homo animalis gratiam poterit Spiritus Sancti suscipere, ut recte advertit S. Chrysost.; poteritque huc non immerito illud Genesis dictum applicari: Non permanebit Spiritus meus in homine, quia caro est. *S. CHRYS. hom. XXIV, in epist. ad Hebr. Gen. VI, 3.*

Penitentia susceptio: sic enim S. Petrus Judæis dicentibus: Quid faciemus, Viri Fratres? respondit: Penitentiam agite, et baptizetur unusquisque vestrum in nomine Jesu Christi in remissionem peccatorum vestrorum, et accipietis donum Spiritus Sancti. *ACTOR. III, 37.*

Orationis frequentatio: sic enim Christus ipse indicavit, dum dixit: Si ergo vos, cum sitis mali, nostis bona dare Filiis vestris, quanto magis Pater vester de cælo da-

bit Spiritum bonum petentibus se? (*LUC. XXXIII, 23.*) Hinc et Apostoli accepturi Spiritum Sanctum, erant perseverantes in oratione unanimiter. *ACTOR. II, 44.*

Pacis, et concordia studium: quia, ut recte advertit S. Aug. sicut spiritus humanus numquam vivificabit membra, nisi fuerit unita: sic Spiritus Sanctus numquam nos vivificabit, nisi pace uniti fuerimus. (*S. AUG. s. II, ad FF. in Erem.*) Hinc, et per Siracidem dixit Deus: In tribus placitum est Spiritui meo, quæ sunt probata coram Deo, et hominibus: Concordia fratrum, et amor proximorum, et vir, et mulier bene sibi consentientes. *ECL. XXV, 1.*

Quietus amor; ita enim ipse iterum Deus indicavit, dum Apostolos Spiritum Sanctum accepturos sedere voluit, et cum quiete orationi vacare, sicut enim apes fugiunt loca inquietata, et mella nos colligunt, nisi locis pacatis, et turbis semotis, ita Spiritus Sanctus quietem in cordibus, in quibus operatur, requirit. *ACT. II.*

Bonorum operum, et virtutum exercitium: sicut enim lucernæ lumen oleo fovetur, eoque consumpto illud quoque evanescit; ita Spiritus Sanctus quoque, velut animæ lumen et ignis nonnisi bonis operibus custoditur. *BEYRLINE. FER. II, Pent. t. III.*

ASCETICA.

Quinque fere sunt, quæ Asceta præcipue de hoc divinissimo Spiritu scire, aliosque docere debet. Primum est, ut bene cognoscat, naturam, et processionem ejusdem, quod scilicet sit vere idem cum Patre, et Filio Deus, ab utroque tamen procedens; nam dum Pater seipsum, et suam essentiam comprehendens, producit vivum conceptum, et perfectam imaginem sui, quasi in speculo sue essentia se contemplant, hanc imaginem Filius est, ejusdemque cum Patre substantia, diciturque Verbum Dei; quem Filium dum Pater amat amore infinito, quia bonitas infinita eadem, et infinitæ perfectiones in ipso; sunt et ob eandem causam etiam a Filio vicissim amore infinito amatur, procedit ab utroque tanquam ab uno principio amor infinitus, qui est ipse Spiritus S. Unde recte Theologi triplicem amorem in Deo assignant, *essentialem*, et absolutum qui est omnibus personis communis: *notionalem producentem*, quo Pater et Filius producant Spiritum Sanctum: et *notionalem productum*,

quo modo Spiritui Sancto appropriatur. Unde merito colligitur, Spiritum Sanctum esse tertiam; et distinctam personam, quod difficulter probari posset, si non etiam a Filio procederet. Hinc de Spiritu Sancti adventu dicitur: *Factus est repente sonus:* (*ACT. II.*) ut indicetur, quemadmodum sonus ex collisione duorum corporum exoritur; ita Spiritum Sanctum ex conjuncta Patris, et Filii spiratione, mutuoque amore procedere.

Alterum est; ut bene cognoscat causas, ob quas Spiritus Sanctus missus est, quarum tres assignat Ludovicus de Ponte, scilicet, 1. *charitatem* Dei, et bonitatem infinitam, quæ, ut movit ipsum ad Unigenitum Filium dandum, ita etiam ad Spiritum Sanctum mittendum permovit; ut quemadmodum Amicus suum amorem abundantius ostendere volens, postquam omnia sua dedit, etiam cor dare optat; ita et ipse post Filium suum datum, etiam cor suum, id est Spiritum Sanctum daret. 2. *Merita Christi:* qui morte, et passione sua hanc gratiam promeruit, sedensque ad dexteram Patris velut Advocatus noster, hunc Paracletum petivit, et obtinuit, ut impleret, quod promiserat dicens: Ego rogabo Patrem, et alium Paracletum dabit vobis. (*JOAN. XIV, 16.*) 3. *Nostram necessitatem, et miseriam:* quæ exigebat, ut Consolator de cælo mitteretur, sique impleretur illud Davidis: Misericordia, et Veritas obviaverunt sibi, justitia, et pax osculatae sunt. (*LUD. de Pente p. 4, med. 21.*)

Tertium est, ut fines missionis hujus etiam cognoscere studeat, quorum quatuor assignat idem Ludovicus de Ponte, videlicet. 1. Ut Christo succederet in officio Protectoris, Advocati, et Consolatoris; hinc ipse Christus dicit: Ego rogabo Patrem, et alium Paracletum dabit vobis, ut maneat vobiscum in æternum. 2. Ut idem in officio Magisterii succederet; hinc iterum dixit Christus: Cum venerit Paracletus Spiritus Sanctus, quem mittet Pater vos docebit omnia, et suggeret vobis omnia. 3. Ut interne illis testimonium daret de Christo, quis esset. 4. Ut hujus mundi vitia reprehendat, corrigat, eumque de illis convincat; ut iterum Christus dixit his verbis: Cum venerit ille Paracletus, arguet mundum de peccato, et de justitia, et de judicio. *JO. XVI, 8. JOAN. XIV, 16.*

Quartum est, ut dignam de hac sacratissimam Personam æstimationem concipiat, quam

quidem facile hauriet, si bene ponderet, hoc esse donum illud, quod Christus in cælum ascensus mundo missurum se promisit; ex hoc enim merito colligitur, illud omnium donorum præstantissimum, Ecclesieque, ac membris ejus utilissimum esse debere, cum sit utique amoris Christi infinito, quo humanum genus semper amplexus est, proportionatum.

Quantum est, ut solum sciat modum disponendi se ad recipiendum hunc divinissimum hospitem, qualis quidem optimus est, si cor ab omni amore creato evacuetur; nam, ut recte advertit S. Bernardus, errat omnino, si quis cælestem illam dulcedinem huic cineri, divinum illud balsamum huic veneno, charismata illa Spiritus miseri posse mundi hujus illecebris, arbitratur. Quis enim sectans lenocinia carnis suæ illam sperare audeat gratiam Spiritus vehementis, quam ne cum ipsa quidem carne Verbi obtinere Apostoli poterunt? Hinc idem S. Doctor alibi ait: (*S. BERNARD, serm. VI, de asc.*) Quomodo agnoscere poterò Spiritus hujus præsentiam: non oculis quia colore caret: non auditu, quia sonus non est: non olfactu, quia sine odore est. Cognoscam ergo illum mutatione cordis mei, cum e terreno illud cælestem factum video, et carneo spirituale. *Idem in Cant.*

CONCEPTUS PRÆDICABILES.

Ex occasione thematis: *Quid prodest homini, si universum mundum lucretur, animæ vero suæ detrimentum patiatur.* (*MATT. XVI, 26.*) Potest Spiritus Sanctus animæ comparari, et 1. quidem ostendi, quomodo exerceat officium quadruplex animæ, sique id, quo vivimus, id est, *vegetamur*, et alimentum triplex, Verbi Dei, mandatorum divinarum, et SS. Eucharistia; atrahimus: sit id, quo *sentimus*; id est, *videmus* nos ipsos, creaturas, Deum; *audimus* loquentes nobis utilia Deum, et homines: *adoramus* exempla Christi, et hominum sanctorum: *gustamus* cælestia, et naseamus vanitates mundi: *tangimus* pericula, sentientes frigus animæ, ignem concupiscentia; fugereque conamur: sit id, quo *moventur*, deserentes creaturas velut terminum a quo, et per Christi velut vite nostræ imitationem tendentes ad Deum, velut terminum ad quem: sit id, quo *intelligimus*, apprehendentes, et æstimantes cælestia, *judicamus* sincere de Deo, et proximo, aliisque

rebus: appetimus, et elicimus virtutes, aversamus vitia: meminimus Dei, et delectamur in eo: peccatorum nostrorum, et detestamur illa. 2. Ostendi potest, quomodo hanc animam, et spiritum tueri, et conservare debeamus, cavendo sedulo omnia ea, quæ unionem cum ea tollere possunt, scilicet ne per ignem concupiscentiæ comburamur: per aquam delectationum terrenarum suffocemur: per latrones, id est, malos socios jugulemur: per vulnera peccati pereamus defectu cibi spiritualis, seu impletionis mandatorum divinorum, verbi Dei, Eucharistiæ, fame spiritali contamescamus: aut ob respirationem, seu orationis studium impeditum strangulemur: ne ex alto præcipitati Spiritum elidamus, etc. sed potius semper ob oculos habeamus illud Salomonis monitum: Omni custodia serva cor tuum, quoniam ex ipso procedit. (Prov. iv, 47.) Vide Eng. in Festo Pent. § 2.

Ex occasione sententiæ: *Ignem veni mittere in terram, et quid volo, nisi ut accendantur?* (Luc. xii, 49.) Potest ostendi, cur in specie ignis apparuerit Spiritus Sanctus. Nemp̄ 1. quia ignis apte significat ejus Divinitatem (semper enim pro symbolo Divinitatis habitus est ignis, unde et Imperatores, teste Alexandro ab Alexandris, sacrum ignem, velut imaginem imperii, sibi præferri sinebant, eoque præcipuo insigni, et singulari ornatu utebantur) et Personalitatem (nam ut ignis in sphaera sua nihil producit, extra se vero plurima, ita Spiritus Sanctus intra se nihil, extra se vero omnia, cum Patre, et Filio producit.) 2. Quia per ignem significatur aptissime primarius ejus effectus, qui est calefacere, et accendere, et omnia in se convertere, calore, et fervore charitatis Dei, et proximi, id quod facile exemplo SS. Apostolorum, et primorum Christianorum probari potest. 3. Quia per ignem pulcherrime etiam significatur septem dona, velut nobiliores operationes S. Spiritus; nam sicut ignis conterit petras, et montes subvertit, ita Spiritus Sanctus superba corda per donum timoris compescit: sicut ignis liquefacit congelata, et indurata objecta; ita Spiritus Sanctus frigiditas, et congelatas mentes liquefacere in lacrymas cogit, juxta illud Davidis: Flabit Spiritus ejus, et fluent aque: sicut ignis consolidat humida, et viscosa; ita Spiritus S. per donum fortitudinis vasa electionis consolidat, et ad omnes tribulationes fortiter ferendas indurat:

sicut ignis lucem, ardorem, calorem producit, et omnia penetrat, semperque sursum tendit; ita Spiritus Sanctus sursum tendere facit per donum sapientiæ, illuminat per donum scientiæ, penetrare omnia facit per donum intellectus, et tandem torporem excutit per donum consilii. (Alex. ad Alexand. l. I, geneal.) Unde merito quisvis cum S. Aug. exclamet: O ignis sancte! quam suaviter ardes, quam secreta lucas, quam desideranter aduris? Væ iis, qui ex te non ardent, qui per te non lucent; tempore enim suo nauseam et vomitum Deo provocant, et caliginæ circumdati, ad ignem tenebrosorum pergunt. (Ap. Marchant. tr. iv, lect. 1, in fa. sol. 209.) Quod ne fiat, oremus cum Ecclesiâ: Veni Sancte Spiritus, reple tuorum corda Fidelium, et tui in nobis amoris ignem accende. Et iterum: illo nos igne, quæsumus Domine, Spiritus Sanctus inflammet, quem Dominus noster Jesus Christus misit in terram et voluit vehementer accendi. Qui tecum vivit etc. Vide Marchant. l. VI.

Ex occasione thematis: *Factus est repente de caelo sonus, tanquam Spiritus vehementis: Potest Spiritus Sanctus vento comparari.* 1. Quia sicut venti originem nemo scire potuit, ita nec Spiritus Sancti; hinc Christus apud S. Joannem ait: Spiritus, ubi vult, spirat, et vocem ejus audis, et nescis, unde veniat, aut quo valet. (Jo. iii, 8.) 2. Quia easdem habet proprietates cum vento vehemente; ut enim hic est velocissimus animæque sibi subjicit, dejiciendo turres, sciendendo rupes, arbores evellendo; ita Spiritus Sanctus nescit tarda molimina, et omnia que ipsi adversantur, potenter vincit, uti in primo adventu suo super Apostolos sufficienter ostendit, per quos totam Gentilitatem, ipsumque adeo infernum etiam fortissime expugnavit, sibi que subjicit. 3. Quia eosdem etiam effectus, et commoda habet cum vento; ut enim hic aer purgat, ac serenum efficit, calorem aestus temperat, agros fertiles reddit, naves propellit, molas versat; ita Sanctus Spiritus purgat animam a peccatis, serenam facit conscientiam, mitigat nimium calorem concupiscentiæ, fructuosas efficit mentes hominum, propellit in via perfectionis, et molas frumentum spirituale verbi Dei conterentes, id est prædicatores, animat, atque ad idem verbum Dei digne tractandum instruit: quæ omnia facile per exempla, ab Apostolis, et primis Christianis de-

sumpta, confirmari possunt. Vide Fabrum conc. I, in Fer. iii, Pentec. aut Bessæum, in Dom. Pent.

Ex occasione thematis: *Apparuerunt illis dispersitæ lingue tanquam ignis, seditque supra singulos eorum* (Act. ii, 3): potest ostendi, cur Spiritus Sanctus in linguis igneis apparuerit, nimirum. 1. Ut ostenderet, ob quem potissimum finem missus sit, scilicet propter geminam flammam charitatis Dei, et proximi accendendam, id quod mox in exemplo Apostolorum, et aliorum primorum Christianorum patuit; utpote qui, et sum erga Deum amorem, tum abstinendo, tum sustinendo, ipsaque morte tam glorioso obita; et similiter erga proximum charitatem, dum eorum erat cor unum et anima una, tam egregie probarunt. 2. Ut ostenderet, quo medio potissimum hanc duplicem flammam in cordibus hominum esset accensurus, scilicet per ferventes, et zelosos prædicatores, qui non verbo magis, quam exemplo, duplicis hujus charitatis duplicem legem essent promulgaturi, id quod dispersitæ lingue significabant, et etiam Ecclesiâ indicat, dum in hymno quodam canit: Ignis vibrante lumine, lingue figuram detulit, verbis ut essent proflui, et charitate fervidi. Et confirmat S. Gregorius, dum ait: In linguis igneis apparuit Spiritus, quia omnes, quos repleverit, ardentes pariter, et loquentes facit. (S. Greg. ho. xxx, sup. Evang.) Linguae igneas doctores habent, quia, dum Deum amandum prædicant, corda audientium inflammant. Vide Fabr. conc. II, in Fer. II, Pentec.

Ex occasione thematis: *Repleti sunt Spiritu Sancto, et coeperant loqui variis linguis* (Act. ii, 4): potest dici, advenisse novum Magistrum linguarum, scilicet Spiritum Sanctum, et 1. ostendi quales linguas potissimum doceat, scilicet *hebræam* quæ est divina lingua, et docet nos recte cum Deo in orationibus loqui, id quod per donum sapientiæ efficit Spiritus Sanctus *latinam*, seu *romanam*, quæ docet nos loqui conformiter Ecclesiæ Catholice, et veræ fidei, quod per donum intellectus obtinetur: *græcam*, id est accentus præ aliis linguis studiose observantem, atque adeo circumstantiarum, quæ id loquendo servari debent, observationem commode designantem, ad quem finem donum consilii a S. Spiritu datur: *hispanicam*, id est, gravem; ita ut, quemadmodum S. Bernardus monet, vox ipsa non sit remissa, non

fracta, nihil fœmineum sonans, sed formam quandam, et regulam, et gravitatem virilem servans; ad quod obtinendum Spiritus Sanctus confert donum timoris, quo reverenter, et caste velut Deo presente, et audiente loquamur: *italicam*, utpote ornata, et urbanam linguam, ut scilicet, quemadmodum S. Ignatius in regula modestiæ monet, in omnibus verbis, et gestibus modestia, et humilitas cum religiosa maturitate appareat, ut enim mollicium, aut infractum vocis sonum, aut gestum corporis non probo, inquit S. Bernardus, ita nec agrestem, et rusticum: pro hac fine donum scientiæ datur decorum ab indecore discernere docens: *gallicam*, id est, suavem, et humanam, quæ in adhortationibus reprehensionibus et læsionibus præcipue utendum, utpote in quibus casibus semper Spiritus amoris potius, quam timoris, regere linguam deberet, quod per donum pietatis non difficulter obtinetur: *germanicam*, id est veracem, et sinceram, ad quam loquendam, quia sæpe spectus humanus, et timor incommodorum superandus est; merito donum fortitudinis a Sancto Spiritu confertur. 2. Afferantur motiva, cur per his linguas addiscendis libenter hunc Magistrum adire, et audire debeamus, videlicet tum ob ipsius excellentiam, ac peritiam, quam in exemplo Apostolorum satis ostendit, (primus autem discendi ardor est nobilitas Magistri), tum ob linguarum istarum necessitatem, utilitatem, ac facilitatem, quæ omnia facile uberius demonstrari possunt.

Ex occasione thematis supra allati: *Et apparuerunt illis dispersitæ lingue* (Act. ii, 8): possit dici, ideo etiam Spiritum Sanctum in linguis apparuisse, ut ostenderet, se ad artem loquendi, utpote omnium difficillimam, quam, qui novit, perfectus est vir, teste S. Jacobo, doceendam alveuisse, unde hac arte per tres Ferias Pentecostes tres utiles conciones institui possent, et in prima quidem afferri quinquæ regulæ, quæ ab ista arte præscribantur, scilicet ut *piè* (id est, ab omni noxa abstinens) *catholicæ, considerate, charitative, seu benigne, et veraciter, seu sincere* loquamur. In secunda explicari possent quinque motiva impellentia ad hanc artem addiscendam, scilicet *necessitas, utilitas, dignitas, jucunditas, et facilitas* hujus artis. In tertia suppeditari possent quinque media ad eandem addiscendam, videlicet, *oratio, silentii amor, tarditas* in loquendo ad conside-

rationem verborum serviens, *nulla* pro transgressionibus imposita, et *radix*, ex qua defectus in loquendo oriuntur, *extirpatio*, quæ radix a Thoma Kempensi indicata est, dum dixit; Multum libenter de his, quæ multum diligimus, vel cupimus, vel quæ contraria sentimus, liber loqui, et cogitare. Pro quibus omnibus fuisus deducendis poterunt non modice servire, quæ Rodriguez p. II, l. II, habet.

Ex occasione thematis supra citati; *Ignem veni mittere in terram, et quid volo, nisi ut accendantur* (Luc. XX, 49): posset per easdem tres Perias Pentecostes ostendi, quomodo Spiritus S. ignem triplicis charitatis in cordibus accendat. Et primo quidem die ostendi posset, quomodo ignem charitatis erga Deum accendat, id quod per tres præcipuos actus charitatis divinæ facile probari posset, scilicet *per intentionis puritatem*, qua semper sursum tendit ut ignis: *per actionis intensiorem*, qua omnia cum fervore agit; quæ Deo placere novit: *per adversitatum tolerantiam*, qua amor maxime probatur. Altero die ostendi posset, quomodo ignem amoris proximi accendat, impellendo ad observandas binas regulas hujus charitatis, scilicet ut, quæ fieri nobis nolumus, alteri non faciamus; et quod nobis fieri optamus, proximo quoque præstemus. Tertio die ostendi posset, quomodo ignem charitatis ordinata erga nos ipsos accendat, adjuvando, ut regulas tres ab hac charitate præscriptas sedulo observemus, videlicet ut finem propter quem conditi sumus ob oculos semper habeamus: media ad eundem necessaria sedulo adhibeamus, qualia sunt virtutes, et opera bona: impedimenta ab eo abducentia, qualia sunt passionem inordinatam, et peccata inde prodeuntia fortiter removeamus. Quem in finem servire possunt Fabri conciones; VI in Per. II, Pent. c. II, in Dom. XII et XVII, post Pentec.

Ex occasione thematis. *Spiritus tuus bonus deducet me in terram rectam* (Ps. CXLII, 10): possunt potiores Spiritus Sancti proprietates, et operationes explicari, et 4. quidem ostendi, quam vere dicatur Spiritus bonus, tum propter intrinsicam bonitatem, tum propter extrinsecam hominibus communicatam. 2. Ostendi potest, quomodo deducat, scilicet ut olim Israelitas, per columnam nubis (id est, beneficia, ac promissiones suas) in die prosperitatis, et per columnam ignis, seu ardentem charitatem, in nocte adversitatis. 3. Ostendi potest, quomodo deducat in

terram rectam, id est, terram promissionis, melle et lacte abundantem, id est, celestem Patriam. Quæ fuisus diduca videri possunt apud Marchant. tr. IV, lect. I, in Horto Pastorum.

Ex occasione thematis: *Ascendens in altum, captivam duxit captivitatem, dedit dona hominibus* (Ep. II, 8): potest dici, Spiritus S. esse hoc donum, utpote qui pluribus ex captivis summe sit æstimandus, ideoque merito multis donis æquiparandus. 4. Quia est donum præstantissimum, si in se spectetur, cum si infinitæ bonitatis, et dignitatis: 2. Quia etiam is qui donat, est altissimus Dei Filius, omnes homines dignitate infinitis superans. 3. Quia affectus dantis est pariter infinitus, cum ab infinitate donantis accipiat dignitatem suam. 4. Quia etiam respectu nostri est donum maximum, utpote infinitam utilitatem continens, cum pietas, quæ est particula dumtaxat hujus bonitatis, sit ad omnia utilis, teste S. Paulo. Merito ergo hoc donum summe æstimandum, desiderandum, petendum, excipiendum, conservandum. Quæ omnia fuisus apud Fabrum conc. I, in Feria II, Pentecost. videri queunt.

Ex occasione thematis: *Nunquid est cor tuum rectum cum corde meo, sicut cor meum cum corde tuo* (II. Reg. X, 15): potest Spiritus Sanctus cor Ecclesiæ dici, utpote cujus velut corporis mystici caput sit Christus, collum Deipara, oculi Antistites, lingua Doctores, dentes Religiosi, aures Confessarii, manus, et pedes cæteri fideles. Cor autem ipse Spiritus S. idque ob tres causas. 1. Quia sicut cor est sedes amoris, ita et Spiritus Sanctus est sedes amoris illius, quo Pater, et Filius se mutuo amplectuntur. 2. Quia sicut cor est fons caloris, et spirituum vitalium, quos toti corpori subministrat, ita Spiritus Sanctus est origo gratiæ, omniumque virtutum. 3. Quia sicut cor, teste Isidoro, a cura dictum est, quia perpetuo vigilat, et in motu est; ita et Spiritus Sanctus perpetuo vigilat, pro Ecclesia, eamque in membris suis animat, consolatur, instruit, arguit, punit, ut merito dicere possit Ecclesia: Ego dormio, et cor meum vigilat? (Cant. V, 4.). Cum ergo cor suum dederit Deus Christus, et cor istud sit rectissimum, quia amat rectissime, id est, propter optimum finem: sincerissime, id est, non nudis verbis, sed etiam opere, et veritate, constantissime, quia usque in finem; merito hæc eadem in nostro quoque corde vicissim requirit Deus, quod

proinde, quomodo in praxi fieri debeat, paulo explicatius est ostendendum. S. Is. I, XI, *Elym*.

Ex occasione thematis: *Ego rogabo Patrem, et alium Paraclitum dabit vobis* (Jo. XIV, 16): potest ostendi, quam perfecte Spiritus Sanctus Consolatoris munere fungatur, nempe quod 1. *sciatur, possit, et velit* consolari, ex quorum trium defecta plerumque vana, aut nulla est hominum consolatio. 2. Quod *solidè, et copiose* consoletur, cum sit fons, et origo veræ, et solidæ bonitatis. 3. Quod *constanter* consoletur, utpote qui nullis temporum, aut locorum circumstantiis circumscribatur, et coereatur. Excitentur proinde auditores, ut, quoniam ex una parte dulcius ex ipso fonte peluntur aquæ; ex altera vero consolationes, et delectationes carnales cum spiritualibus subsistere non possunt, illas generoso animo contemnant, ut his tanto copiosius frui mereantur.

MISCELLANEA.

QUALITAS. — Ad ignem ab initio succedendum utimur stramine, stupa, et simili tenni materia; at jam successo grandiora injiciamus ligna, sic Spiritus Sanctus primo in Apostolis velut vilibus festucis accensus erat, postea Reges, Principes, totumque orbem pro alimento habuit. Bossæus, in *Do. Pent.*

Ethnici in medio aræ perpetuo ignem fovebant, quasi mediatorem inter Deos, et Homines, quidni magis ignis divinus, scilicet Spiritus Sanctus ob hæc causam in pectore Christiano foveatur? *Ibid.*

Legatis olim pro insigni legatione lingua dabatur: sed et diis pro felici legati successu linguæ offerebantur. Simile quid SS. Apostolis factum. *Ibid.*

Reliquiæ Agni Paschalis igne absumi debebant; quidni ergo et Apostoli, velut reliquiæ ex Agno in cruce immolato relictæ. *Ezod. XIV.*

Ventos Persæ inter Deos numerabant, quod iis vitam hominum acceptam ferrent, et errabant, nam Spiritus Sanctus est ventus, in quo vivimus, movemur, et sumus. Bess. I. c.

Cor Caligulæ Cæsaris, cum cadaver in rogo fuisset exustum, ab igne in lactum mansit; consulti Augures responderunt; veneno plenum esse, unde theriaca perlitum, facile exustum est. Idem contingit hominibus, cor

peccati veneno infectum habentibus; nam et hi ignem Sancti Spiritus recipere non possunt, donec theriaca penitentia perlineantur. *Ibid.*

Nilus septem ostiis in mare devolvitur; Spiritus Sanctus per septem dona in animas hominum. *Idem, Fet. III Pent.*

NECESSITAS. — Duæ terrestres Personæ interitum humanæ genti intulerunt; duæ ergo etiam personæ salutem afferre debebant; Filius, ut peccata lueret velut salvalor: Spiritus Sanctus, eluceret velut sanctificator: Ille, ut hostes eiceret; hic, ut presidium gratiarum imponeret. *Ibid.*

Ecclesiæ navim instruxerat Christus, gubernatores Apostolos dederat, fideles in milites, sacramenta pro armis, virtutes pro telis, crucem pro signis; solus ergo ventus deerat, qui deduceret in terram rectam; hic datus est. *Ibid.*

UTILITAS. — Cum Salomonis templum dedicandum esset, ignis de caelo lapsus id dedicabat; similiter Spiritus Sanctus templa spiritualia, Apostolos aliosque fideles, dedicavit. II. *Par. VII.*

Cum domus peste infecta est, igne purgatur; unde Hippocrates, ad Græciam hæc loca infectam purgandam, totam silvam incendit, et sic feliciter patriam liberavit. Graviori peste infectum mundum Deus per Spiritus Sancti ignem liberavit. Bessæus, in *Do. Pent.*

Tria semper expiationum genera fuerunt, ventus, aqua, ignis; eadem pro mundo adhibita per Spiritum Sanctum. *Ibid.*

Figulus vasa e molli luto efficta igne durat; ita et Spiritus Sanctus mollia corda fidelium suæ charitatis igne consolidat. *Ibid. Bes.*

Tormenta nondum onerata pulvere, et igne a nemine timentur, secus, si utroque instructa sint; idem contigit Apostolis nondum Spiritu Sancto repletis. *Ibid.*

Gedeon lampades ar dentes tradens militibus Madianitas debellavit; Sic Spiritus Sanctus Apostolis suis lampades charitatis, et sapientia lucentes tradens, mundum devicit. *Jud. VII.*

Cum campanæ fundendæ sunt, magno igne opus est, quidni ergo ad Apostolos velint campanas totum orbem ad cultum Dei convocaturas, celestis, et maximus ignis recte adhiberetur? Bess. I. c.

Euripum, septies in die reciprocari solitum, cum capere non posset Aristoteles, in

eum se præcipitem dedit, dixitque: Quia te non capio, tu me cape. Quanto magis hoc respectu S. Spiritus, per septem dona toties in mentes hominum recipiari soliti, dicendum est? *Idem fer. III, Pent.*

Olim dum totus mundus diluvio aquarummersus erat, sola columba illius tempestatis ostendit finem, dum emissa extra arcam rammum olivæ virentibus foliis ore detulit, pacem mundo restitutum annuntians. Idem postea fecit Sanctus Spiritus in columbæ specie super Christo apparens. BEYRLINCK, in *Fer. II, Pent.*

Si campi, vineæ, horti, diutina hominum socordia excreverint in silvas, nihil igne ad illos a spinis purgandos est aptius; cum ergo et orbis terrarum spinis errorum fuisset ob-situs, merito hic ignis cœlestis missus est, qui eum ante quam ab Apostolis excoleretur, purgaret. *Ibid.*

DIGNITAS. — Cum olim in capite L. Martii flammula apparuisset, Augures regnum ei offerendum portendi augurabantur; rectius hoc de Spiritu Sancto super capita Apostolorum in specie ignis apparente dicitur. Bess. in *Do. Pent.*

AUCTORES.

Jacobus Marchantius in Horto Pastorum tract. IV.

Laurentius Beyrlick in theatro vitæ humane. V. eodem. Item in promptuario mor. *Fer. II, Pentec. text. III.*

Petrus Besseus in Dom. et fer. III. *Pent.*
Mathias Faber in Dom. *Pentec. conc. I, II, III, IV.* Item *Fer. II, Pentec. conc. I.* Item in Actuario. Dom. *Pent. them. II.* Item *Fer. II, Pent. them. I, II.* Item *Fer. III, them. I, II, III.*

Ludovicus Granatensis in locis comm. fol. XL.

Petrus Canisius p. 1, in explic. IX, articuli Symboli Apostolorum.

Joannes Major in speculo Magno exemplorum V. eodem, et V. Confessio.

Antonius Dauroultius in Cathéchismo historiali c. 1, Tit. L.

Hiericus Engelgravi in solemnitate *Pent.*

SUPERBIA.

QUOAD ESSENTIAM.

DEFINITIO. — Definitur a S. Thoma, et aliis: inordinatus appetitus propriæ excellentiæ; a S. Augustino: perversa celsitudinis appetitus. Perversa enim celsitudo est, deserto eo, cui debet animus inhærere, principio, sibi quodammodo fieri, atque esse principium. Hoc sit, cum sibi nimis placet. Sibi vero ita placet, cum ab illo hono immutabili deficit, quod ei magis placere debuit, quam ipse sibi. S. AUGUST. I. IV, de *Civ. Dei*, c. XV.

Superbia nominatur ex hoc, quod aliquis per voluntatem tendit supra id, quod est; unde dicit Isidorus in lib. Etymolog: Superbus dictus est, quia super vult videri, quam est. Qui enim vult supergredi, quod est, superbus est; habet enim hoc ratio recta, ut voluntas uniuscujusque feratur in id, quod est proportionatum sibi. Et ideo manifestum est, quod superbia importat aliquid, quod adversatur rationi rectæ. (S. TH. II, II, q. CLXII, art. 4.) Unde Abulensis clarius sic eam definit: *Superbia est appetitus immoderatus honoris, qua homo contra Deum extollitur nolendo ei subjici, vel nolendo confiteri, quod ab eo aliquid recepit; aut contra proximum extollitur, injuste nocere volendo.* ABULENS. q. LIII, in *cap. XV, Matth.*

DIVISIO. — Dividitur 4. juxta S. Gregorium in quatuor species, dum ait: quatuor sunt species, quibus omnis tumor arrogantium demonstratur. (S. GREG., I. XXIII, *mor.*) 1. *Cum bonum a se ipsis habere existimant; de qua specie Apostolus locutus est, dicens: Quid habes, quod non accepisti? Si autem accepisti, quid gloriaris, quasi non accepisti? (II. Cor. IV, 7.)* 2. *Cum a Deo quidem aliquid bonum datum credunt, sed pro suis meritis accepisse putant: contra quos dixit idem Apostolus: Gratia salvati estis per fidem, et hoc non ex vobis, sed Dei donum est, non ex operibus, ut ne quis gloriatur. (Ep. II, 3.)* 3. *Cum jactant, se habere quod non habent: Quo modo Deus carpebat superbiam Episcopi ejusdam dicens: Dicitis, quod dives sum, et locuplectatus, et nullus ego; et nescis, quia tu es miserabilis, et pauper, et cæcus, et nudus. (Apoc. V, 37.)* 4. *Cum despectus cæteris, singulariter videri appetunt habere bonum, quod habent: uti Phariseus fecit,*

dum dixit: Deus, gratias tibi ago, quod non sum sicut cæteri hominum. LUC. XVIII, 11.

Has differentias S. Bonaventura sic fere effatur: *Prima* est, quando homo attribuit sibi bonum, quod habet: *Secunda* est, quando, etsi non sibi, tamen suis meritis. *Tertia* est, quando jactat se habere, et non habet; *Quarta*, quando se existimat aliis prævalere. S. BONAV. in *centil.* p. 1, f. 27.

S. Anselmus alias quatuor assignat: *Quædam est Exaltatio in opinione*, quædam in voluntate, quædam in sermone, quædam in opere; *Exaltatio in opinione est*, cum quis reputat se dignum Episcopatu, vel aliqua dignitate, tamen nollet eam habere. *Exaltatio in voluntate est*, cum quis vellet habere Episcopatum, tamen non reputat se dignum, vel etiam opinatur. *Exaltatio in sermone est*, quando nec se dignum reputat, nec vellet habere, tamen loquitur ampullose de aliqua scientia, ut magis appareat: *Exaltatio in opere est*, quando aliquis nec se dignum reputat, nec vellet habere; nec loquitur magna, tamen exaltatur in opere, ut quando vocatur ad consilia, et hujusmodi. *Ibid.*

Ahuc aliam, prioribus non prorsus ab-similem, divisionem suppedilat S. Bernardus, dicens: Est *superbia cordis*, quando homo in oculis suis magnus est, juxta illud Isaie: *Væ, qui sapientes estis in oculis vestris. Superbia oris*, quæ et jactantia dicitur, quando homo non solum magna de se sentit, sed etiam loquitur, de qua idem Psalmista dixit: *Disperdat Dominus universa labia dolosa, et linguam magniloquam. (Ps. I, 4. Ps. c, 7.)* *Superbia operis*; quando homo exteriore quædam superbia, ut magnus appareat, agit; de qua idem Psalmista ait: *Non habitabit in medio domus meæ, qui facit superbiam. Superbia habitus*, quando quis pretiosis vestibus se ornat, ut gloriosus appareat; contra quos Dominus: *Qui mollibus vestiuntur, in domibus Regum sunt, ubi superbia abundat. MATTH. XI, 8. S. BERN., s. III, ex parv. Isa. V, 21.*

ACTUS. — Primus est, *humapas laudes inordinate appetere; visque vane delectari*: contra quam Christus monuit dicens: *Attendite, ne justitiam vestram faciatis coram hominibus, ut videamini ab eis. MATTH. VI, 1.*

Secundus, *seipsum, et opera sua vane laudare*: contra Salomonis monitum: *Laudet te alienus, et non os tuum; extraneus, et non labia tua. Prov. XVII, 2.*

Tertius, *honores, et dignitates inordinate appetere*: non obstante Christi effato: *Quicumque voluerit inter vos major fieri, sit vester minister; et qui voluerit inter vos primus esse, sit vester servus. MATTH. XX, 26.*

Quartus, *Sanctitatem, et Justitiam famæ aucupandæ gratia simulare*: contra quam hypocrysin tollens Christus in Evangelio detenuit. *MATTH. XXII, 13, et seq.*

Quintus, *Insolenter sibi attribuire, quæ non conveniunt*: Quomodo Rex Assurus peccavit dicens: *In fortitudine manus meæ ego feci, et in sapientia mea intellexi, et abstuli terminos populorum, et Principes populorum deprædatus sum, et detraxi quasi potens in sublimi residentes. ISAIÆ X, 13.*

Sextus, *Mente inaniter et superbe intumescere*: de quo actu S. Augustinus dixit: *Est superbia non magnitudo, sed tumor; quod autem tumet, videtur magnum, sed non est sanum. Hinc superbi Bufoni Æsopico comparantur, qui videns bovem in eodem secum prato pascentem, invidere cepit magnitudini illius, eique assimilari cupiens, tanto conatu se inflavit, ut denique ruptus omnino interierit. S. AUGUST.*

Septimus, *Elavo corde aliquid supra vires temere attentare*: Id quod Apostolus dissuasit dicens: *Tu autem fide stas; noli altum sapere, sed time. Rom. XI, 20.*

Octavus, *Aliis arroganter contemnere*: Ut i Phariseus fecerat, dum dixit: *Deus, gratias tibi ago, quod non sum, sicut cæteri hominum. LUC. XVIII, 9.*

Nonus, *Suo judio, et consilio plus æque, et pertinaciter inhærere*: cum tamen moneat Salomon: *Ne innitaris prudentiæ tuæ. Prov. III, 5.* Et S. Paulus: *Non plus sapere, quam oportet, sed sapere ad sobrietatem. Rom. XIII, 3.*

Decimus, *Discordias, cum aliis gerere, et fovere*: Quod Salomon jam pridem prædixit dicens: *Inter superbos semper sunt jurgia; nam sicut vapores terræ, in altum ascendentes, tonitrua, fulmina, aliasque impressiones tumultuantes generant; sic superbiæ vapores, de corde in caput ascendentes, discordias, et dissensiones excitant. Prov. XVIII, 6.*

Undecimus, *Nolle se aliis subjicere, et obedire*: Hinc Hugo ait: *Inobediens morbus ex superbiæ tumore procedit, ac sicut sanies ex ulcere, sic ex superbia contemptus, manat. HEGO DE XII, abusi. seculi.*